

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Faunabeheereenheid N-H
Spaarne 17
2011 CD Haarlem

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

Dhr P.J. Storm

BEL/GRN

Telefoonnummer 023 – 514 4301

stormp@noord-holland.nl

1 | 10

Verzenddatum

- 4 JULI 2018

Kenmerk

1053566/1097101

Uw kenmerk

**Betreft: Opdracht artikel 3.18 Wet natuurbescherming bestrijding
rosse stekelstaart voor de provincie Noord-Holland**

Geacht bestuur,

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft de provincies verzocht een opdracht te geven voor de bestrijding van de rosse stekelstaart. Navolgend besluit geeft invulling aan dit verzoek voor de provincie Noord-Holland.

Besluit

Wij besluiten over te gaan tot het geven van een opdracht ex artikel 3.18, lid 1 juncto lid 4 van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) om de omvang van de populatie van de rosse stekelstaart (*Oxyura jamaicensis*) in de provincie Noord-Holland te beperken. Deze opdracht ziet op alle gronden gelegen binnen de provincie Noord-Holland en wordt gegeven aan eigenaren en gebruikers van die gronden. Hieronder motiveren wij ons besluit.

Wettelijk kader

De rosse stekelstaart is opgenomen in bijlage B van Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad¹ en is tevens sinds 3 augustus 2016 geplaatst op de Unielijst (EU-verordeningen 1143/2014², 2016/1141³). Hiermee is het bezit, handel, kweek, transport en import van de rosse stekelstaart verboden geworden door erkenning van het invasieve karakter en de nadelige gevolgen van de introductie in de Unie voor inheemse soorten.

¹ Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad van 9 december 1996 inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer (PB L 61 van 3.3.1997, blz. 1).

² Europese exotenverordening: Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten.

³ Uitvoeringsverordening (EU) nr. 2016/1141 van 13 juli 2016 tot vaststelling van een lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten krachtens Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk nummer 34362354
Btw nummer NL.0010.03.124.B.08

De rosse stekelstaart valt onder artikel 19 van de EU-verordening 1143/2014:

“Beheersmaatregelen

1. Binnen 18 maanden nadat een invasieve uitheemse soort in de Unielijst is opgenomen beschikken de lidstaten over doeltreffende beheersmaatregelen voor de voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten waarvan de lidstaten hebben vastgesteld dat ze wijdverspreid zijn op hun grondgebied, zodat de gevolgen ervan voor de biodiversiteit, de aanverwante ecosysteemdiensten en, in voorkomend geval, de menselijke gezondheid of de economie tot een minimum worden beperkt.

Deze beheersmaatregelen zijn evenredig met de gevolgen voor het milieu en afgestemd op de specifieke omstandigheden van de lidstaten, zijn gebaseerd op een kosten-batenanalyse en omvatten tevens, voor zover haalbaar, de in artikel 20 bedoelde herstelmaatregelen. Zij worden op basis van de risico-evaluatie en hun kosteneffectiviteit naar prioriteit gerangschikt.

2. De beheersmaatregelen bestaan uit dodelijke of niet-dodelijke fysieke, chemische of biologische maatregelen om een populatie van een invasieve uitheemse soort uit te roeien, te beheersen of in te dammen. De beheersmaatregelen omvatten, waar passend, maatregelen om de veerkracht van het ontvangende ecosysteem ten aanzien van bestaande en toekomstige invasies te versterken. Het commercieel gebruik van reeds gevestigde invasieve uitheemse soorten kan, indien strikt gemotiveerd, tijdelijk worden toegestaan als onderdeel van de beheersmaatregelen die zijn gericht op de uitroeiing, populatiebeheersing of indamming ervan, op voorwaarde dat alle passende controles aanwezig zijn om verdere verspreiding te vermijden.”

Bij de totstandkoming van de Wnb⁴ heeft de minister over de uitroeiing van de rosse stekelstaart gesteld:

De rosse stekelstaart is een uitheemse soort die hybridiseert met de bedreigde witkopeend. Hiermee vormt de rosse stekelstaart een risico voor het voortbestaan van de witkopeend, waarvan de stand sterk is achteruitgegaan en die nog alleen in Zuid-Europa voorkomt. Bestrijding beperken tot die regio is niet effectief. Daarom is in het kader van de Conventie van Bern afgesproken (noot 286) om de populatie rosse stekelstaarten in heel Europa in het wild zoveel mogelijk te bestrijden ter bescherming van de witkopeend.

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2014–2015, 33 348, nr. 9, pp. 109-110.

*(Noot 286: Conventie van Bern, Recommendation no. 149⁵ (2010),
AEWA, Vogelrichtlijn.)*

⁵ Laatste versie (2016) van Recommendation 149: <https://rm.coe.int/16807469c2>

Op grond van artikel 3.18, lid 1 juncto lid 4 Wnb kunnen Gedeputeerde Staten aan faunabeheereenheden of wildbeheereenheden, aan andere samenwerkingsverbanden van personen, of aan personen opdracht geven om de omvang van een bij de opdracht aangeduide populatie van (invasieve) vogels te beperken. Deze opdracht kan worden gegeven voor de redenen, genoemd in artikel 3.17, eerste lid, onderdelen a, b en c van de Wnb.

Overwegingen

Artikel 3.18, lid 1 van de Wnb stelt:

“Gedeputeerde staten kunnen aan faunabeheereenheden of wildbeheereenheden, aan andere samenwerkingsverbanden van personen, of aan personen opdracht geven om, in afwijking van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 3.1, 3.4, eerste lid, 3.5, 3.9, eerste lid, en 3.10, eerste lid, de omvang van een bij de opdracht aangeduide populatie van vogels of van dieren van soorten als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, te beperken als dat nodig is om de onderscheidenlijke redenen, genoemd in artikel 3.17, eerste lid, onderdelen a, b en c. De artikelen 3.3, vierde en vijfde lid, 3.8, vijfde lid, en 3.10, tweede lid, zijn van overeenkomstige toepassing op die opdracht.”

Onder artikel 3.18, lid 4 is vervolgens opgenomen:

“Het eerste tot en met derde lid zijn van overeenkomstige toepassing op het beperken van de omvang van populaties van dieren die zijn aan te merken als exoten of van verwilderde dieren.”

Hieruit blijkt dat, ook wanneer een opdracht wordt gegeven voor het beheer van exoten, er conform artikelen 3.3, vierde en vijfde lid, 3.8, vijfde lid, en 3.10, tweede lid moet worden beoordeeld of er sprake is van een wettelijk belang, de staat van instandhouding niet in het geding komt en er geen sprake is van een andere bevredigende oplossing. Dit is opmerkelijk nu bij exoten sprake is van een onbeschermde status en het uitgangspunt doorgaans beperking of eliminatie van de populatie is.

Op 27 december 2017 is Kamerstuk 34860 nr. 1⁶ gepubliceerd waarin het herstel van wetstechnische gebreken en leemten alsmede aanbrenging van andere wijzigingen van ondergeschikte aard in diverse wetsbepalingen wordt voorgesteld. Onder onderdeel G (artikel 3.18, vierde lid) op p. 11 staat vermeld:

“Artikel 3.18, eerste lid, voorziet in een grondslag voor gedeputeerde staten om aan faunabeheereenheden of wildbeheereenheden, aan andere samenwerkingsverbanden van personen of aan personen opdracht te verlenen voor de beperking van populaties van beschermde vogels en dieren. Ingevolge het vierde lid van artikel 3.18 kunnen gedeputeerde staten een dergelijke opdracht ook verstrekken ten aanzien van dieren die aan te merken zijn als exoten of verwilderde dieren. Dit vierde lid kan echter zo gelezen worden dat de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 – die zien op de voorwaarden waaraan ontheffingen en

⁶ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34860-1.html>

vrijstellingen voor het vangen en doden van beschermde moeten worden getoetst – ook van overeenkomstige toepassing zouden zijn op een opdracht ten aanzien van exoten of verwilderde dieren. Dit is niet het geval en zou – voor zover het om invasieve exoten gaat – ook in strijd zijn met Verordening (EU) Nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (PbEU 2014, L 317) (de Verordening invasieve uitheemse soorten). Voorgesteld wordt derhalve om te expliciteren dat de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 niet van toepassing zijn op een opdracht van gedeputeerde staten tot het terugbrengen van een populatie exoten of verwilderde dieren."

Hiermee is komen vast te staan dat beoordeling van een wettelijk belang, de staat van instandhouding en andere bevredigende oplossingen niet aan de orde is wanneer het exoten (of verwilderde dieren) betreft. Nu hier echter sprake is van een voorstel van wet en deze uitleg thans nog niet is toegevoegd aan de Wnb hebben wij voor nu het beoordelingskader voor de volledigheid toch doorlopen.

Belang

De rosse stekelstaart valt niet onder de bescherming van de Wnb en de Vogelrichtlijn. Dit blijkt onder andere uit het ontbreken van deze soort op de "List according to 'Voous'" welke onderdeel is van de "List of birds of the European Union - June 1999" van de Europese Commissie⁷. Ondanks de onbeschermd status van deze soort en de uit Europese wet- en regelgeving voortvloeiende opdracht om de populatie van deze soort zo veel als mogelijk terug te brengen, bepaalt artikel 3.18, lid van de Wnb in combinatie met artikel 3.18, lid 4 van de Wnb dat moet worden getoetst of (i.c.) de rosse stekelstaart (potentieel) kan zorgen voor schade aan een wettelijk belang zoals genoemd in artikel 3.17, eerste lid, onderdelen a, b en c van de Wnb.

De rosse stekelstaart is een uitheemse (invasieve) eendensoort oorspronkelijk afkomstig van het Amerikaanse continent. In de Nederlandse natuur komt de soort voor, vermoedelijk na ontsnapping dan wel uitzetting vanuit gevangenschap en mogelijk door migratie vanuit Engeland waar een grote populatie is. De rosse stekelstaart is genetisch verwant aan de wereldwijd bedreigde witkopeend (*Oxyura leucocephala*), die in Spanje voorkomt. Bij aanwezigheid van beide soorten in hetzelfde gebied kunnen er kruisingen ontstaan waarbij de witkopeend zal verdwijnen. Hiermee vormt aanwezigheid van de rosse stekelstaart op het Europese continent een bedreiging voor het voortbestaan van de witkopeend. Gelet hierop, alsmede gelet op de plaatsing door de Europese Unie van de rosse stekelstaart op de Unielijst en tevens gelet op de daaraan ten grondslag liggende Europese wet- en regelgeving zoals in het voorgaande genoemd, komen wij tot de conclusie dat bij het beperken van de populatie van de rosse stekelstaart sprake is van het wettelijk belang "bescherming van flora en fauna" zoals genoemd in artikel 3.17, eerste lid, sub a onder 4° Wnb.

⁷ http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/eu_species/voous_en.htm

Staat van instandhouding

Zoals genoemd onder 'belang' valt de rosse stekelstaart niet onder de bescherming van de Wnb en de Vogelrichtlijn. Nu met plaatsing van de rosse stekelstaart op de Unielijst is komen vast te staan dat beheer dan wel eliminatie gewenst is en de soort niet onder genoemde beschermingsregimes valt hoeft de staat van instandhouding niet beoordeeld te worden.

Andere bevredigende oplossingen

We verwijzen hierbij nogmaals naar de toelichting van de minister met betrekking tot rosse stekelstaart bij de totstandkoming van de Wnb (zie pagina 2 van dit besluit). Kruisingen van rosse stekelstaarten met witkopeenden kunnen optreden zodra de soorten gelijktijdig voorkomen. Op voorhand is niet te stellen waar gelijktijdig voorkomen gaat optreden, het is dan ook niet wenselijk om slechts lokaal de populatie van rosse stekelstaart te elimineren omdat door migratie het probleem zich simpelweg kan verplaatsen. Dezelfde conclusie is van toepassing op andere mogelijkheden zoals verjaging; de bedreiging voor het voortbestaan van de witkopeend wordt daarmee niet verholpen. Wij komen dan ook tot de conclusie dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat dan de bestrijding van rosse stekelstaart.

Middelen en methoden

Op grond van artikel 3.25, eerste lid van de Wnb dienen, bij het geven van een opdracht, de middelen te worden aangewezen die voor het vangen en doden worden gebruikt.

Afschot met geweer is in dit geval de meest effectieve bestrijdingsmethode. Het voorkomen van de rosse stekelstaart en de effectiviteit van de bestrijding wordt gemonitord op aangeven van het Team Invasieve Exoten van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Wij wijzen bij deze het gebruik van geweren en honden (niet zijnde lange honden) aan. De hond mag hierbij uitsluitend gebruikt worden als hulpmiddel om eventueel gewonde dieren op te sporen wanneer deze zich verscholen houden en/of afgeschoten dieren te apporteren.

Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat het aanwijzen van het middel geweer niet impliceert dat de grondgebruiker zonder meer het geweer kan hanteren. Voor het hanteren van het geweer dient de grondgebruiker te voldoen aan alle daarvoor geldende wettelijke regels en voorschriften betreffende onder meer het bezit van de jachtakte en het beschikken over geldige grondgebruikersverklaringen.

Overige toestemmingen

Onderhavige opdracht toetst aan en heeft enkel betrekking op de verbodsbepalingen zoals opgenomen onder Hoofdstuk 3 'Soorten' van de Wnb. Overige wetgeving is mogelijk van toepassing. Wij wijzen u in het bijzonder op Hoofdstuk 2 "Natura 2000-gebieden" van de Wnb

indien het uitvoering in een Natura 2000-gebied betreft. De gebruiker van deze opdracht is zelf verantwoordelijk voor de afstemming in relatie tot overige wetgeving.

Voorschriften en intrekking ontheffing

Aan dit besluit zijn op grond van artikel 5.3 Wnb voorschriften verbonden. Op grond van artikel 5.4 Wnb kan de ontheffing worden ingetrokken als in strijd met de ontheffing of de voorschriften wordt gehandeld. Tevens is dan sprake van een economisch delict.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelet op

- de Wet natuurbescherming;
 - artikelen 3.17, 3.18;
 - artikelen 3.24, 3.25, 3.26.
- het Besluit natuurbescherming;
 - artikelen 3.9 tot en met 3.16.

Overwegende dat

- met plaatsing van de rosse stekelstaart (*Oxyura jamaicensis*) op de Unielijst (EU-verordening 1143/2014) is komen vast te staan dat het noodzakelijk is de populatie uit te roeien, te beheersen of in te dammen.

Besluiten

1. aan alle grondgebruikers in de Provincie Noord-Holland een opdracht ex artikel 3.18, lid 1 juncto lid 4 van de Wet natuurbescherming te geven de omvang van de populatie van de rosse stekelstaart (*Oxyura jamaicensis*) op gronden gelegen binnen de Provincie Noord-Holland te beperken;
2. op grond van artikel 3.25, lid 1 van de Wet natuurbescherming als middelen voor de uitvoering van de opdracht aan te wijzen: geweren en honden (niet zijnde lange honden);
3. op grond van artikel 3.3, lid 5 en 5.3 van de Wet natuurbescherming aan dit besluit de navolgende voorschriften, beperkingen en geldigheid te verbinden.

Voorschriften en beperkingen

1. Op de naleving van het in of krachtens de wet gestelde wordt toezicht gehouden door de toezichhouders van de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord. De gebruiker van de opdracht moet op of nabij het veld waar de uitvoerders gerechtigd tot uitvoering zijn ter plaatse waar deze een der handelingen verricht waartoe de opdracht strekt, aan genoemde toezichhouders op eerste aanvraag een kopie van de opdracht tonen. Deze dient hiertoe aantoonbaar aanwezig te zijn op of nabij het veld waar de uitvoerders gerechtigd tot uitvoering zijn. Genoemd document mag langs elektronische weg, leesbaar worden getoond.
2. Gedode dieren dienen ter voorkoming van de verspreiding van ziekten zo spoedig mogelijk te worden opgeruimd.

Geldigheid

De opdracht geldt vanaf de dag na publicatie tot <PM> februari 2023.

Dierenwelzijn

Wellicht ten overvloede wijzen wij op de zorgplichtartikelen zoals deze zijn geregeld in de Wet natuurbescherming en in het bijzonder artikel 3.24, lid 1 van de wet, welke luidt: *“Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt”*. Deze zorgplicht geldt ook voor de rosse stekelstaart.

Kennisgeving

Van dit besluit wordt door ons kennisgegeven door middel van een publicatie op de website van de Provincie Noord-Holland.

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Neemt u dan contact op met de Provincie Noord-Holland via 023-514 3143.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
namens dezen,

directeur Beleid
dhr. H.J. Schartman

Deze brief is digitaal vastgesteld en daarom niet ondertekend.

Bezwaar

Als u belanghebbende bent kunt u binnen zes weken na de publicatie van dit besluit schriftelijk bezwaar aantekenen. Het bezwaarschrift kunt u sturen aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, ter attentie van de secretaris van de Hoor- en adviescommissie, Postbus 123, 2000 MD

Haarlem. Ook kunt u voor meer informatie de provinciale website bezoeken: www.noord-holland.nl.

Aantekenen van bezwaar schorst het besluit tot verlenen van de ontheffing niet. Bij de voorzitter van de rechtbank Noord-Holland, locatie Haarlem kan een verzoek worden ingediend om een voorlopige voorziening te treffen. Het verzoek om een voorlopige voorziening te treffen wordt ingesteld bij de rechtbank Noord-Holland, locatie Haarlem, (Postbus 1621, 2003 BR HAARLEM). Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de Rechtbank Noord-Holland, locatie Haarlem, telefoonnummer (023) 888 4444.

Wij willen bezwaren tegen besluiten graag op informele wijze behandelen. Als uw bezwaar in aanmerking komt voor deze informele behandeling nemen wij op korte termijn telefonisch contact met u op. In verband hiermee verzoeken wij u om in uw bezwaarschrift het telefoonnummer te vermelden waarop u overdag bereikbaar bent. Voor meer informatie over de informele behandeling kunt u bellen met telefoonnummer (023) 5144253.